

ASI*

Kõik vahemaad ajas ja ruumis tõmbuvad kokku. Sinna, kuhu inimene oli vanasti teel nädalaid ja kuid, jõuab ta nüüd lennukiga üle öö. Seda, millest inimene sai vanasti teada alles aastaid hiljem, kui üldse, kuuleb ta nüüd raadiost viivitamatult iga tund. Taimede tärkamise ja kasvu, mis jäi aasta-aegade kestel varju, toob film nüüd ühe minutiga avalikkuse ette. Film näitab kõige vanemate kultuuride kõige kaugemaid kohti, otsekui seisaksid need just nüüd tänases tänavaliikluses. Pealegi annab film näidatava kohta tunnistust veel sellega, et esitab ühtlasi jäädvustusaparaati ja seda käsitsevat inimest. Kauguse igasuguse võimalikuse kõrvaldamise tipu saavutab teleaparatuur, mis hakkab peagi tagant kihutama ja valitsema kogu kommunikatsiooni masinavärki ja saginat.

Inimene ületab pikimad maad lühima ajaga. Ta jätab suurimad vahemaad selja taha ja toob nõnda kõik pisimale vahemaale enda ette.

Kuid kõikide vahemaade rutakas kõrvaldamine ei too veel mingit lähedust, sest lähedus ei seisne vahemaa vähelduses. See, mis filmipildi või raadiohääle vahendusel seisab meist vahemaa poolest kõige tühisemal distantsil, võib jääda meist kaugemale. See, mis vahemaa poolest on silmaga haaramatult kaugel, võib olla meie läheduses. Väike vahemaa pole veel lähedus. Suur vahemaa pole veel kaugus.

Mis on lähedus, kui pikimate maade tühiseks muutumisele vaatamata jääb see puuduma? Mis on lähedus, kui kõikide vahemaade lakkamatu kõrvaldamine tõrjub pakku ka selle? Mis on lähedus, kui koos selle puudumisega jääb eemale ka kaugus?

Mis siin toimub, kui suurte vahemaade kõrvaldamise tõttu seisab kõik ühtmoodi kaugel ja ühtmoodi lähedal? Mis on see ühetaolisus, milles midagi pole ei kaugel ega lähedal, vaid kõik on ühtmoodi ilma vahemaata?

Kõik uhitakse kokku ühetaolisesse kaugusetusesse. Kuidas? Kas see kõige kokkulükkamine kaugusetusesse pole jubedam kui kõige koost laiali prahvatamine?

Inimene jõllitab üksisilmi seda, mis võib aatompommi plahvatusena tulla. Inimene ei näe seda, mis on juba ammu tulnud ja toimumas sellena, mis kõigest oma viimase heitmena heidab välja aatompommi ja selle plahvatuse, rääkimata veel vesinikpommist, mille lõhkamisest piisab – kui mõelda kõige kaugematele võimalustele – kogu elu kustutamiseks maa pealt. Mida see nõutu hirm veel ootab, kui kohutav on juba toimunud?

Kohutav on see, mis asetab kõik, mis on, välja-poolsele tema senist olemust. Mis on see kohutav? See näitab ja varjab ennast kõige esinemisviisis – nimelt selles, et kogu vahemaade ületamisest hoolimata jääb selle lähedus, mis on, ikkagi puuduvaks.

Kuidas on siis lähedusega lood? Kuidas me saame selle olemust kogeda? Näib, et lähedus ennast vahetult eest leida ei lase. See õnnestub pigem siis, kui jälgida seda, mis on läheduses. Meie läheduses on see, mida oleme harjunud nimetama asjadeks. Aga mis on asi? Asjast kui asjast on inimene seni mõtelnud sama vähe kui lähedusest. Kruus on üks asi. Mis on kruus? Me ütleme: nõu, midagi sellist, mis mahutab enda sees midagi muud. Kruusis on selleks, mis mahutab ehk hoiab, põhi ja sein. See hoidev on omakorda hoitav sangast. Nõuna on kruus midagi sellist, mis seisab iseenesest. Iseenesestseisimine iseloomustab kruusi millegi iseseisvana. Iseseisva iseseisuna erineb kruus esemest. Miski iseseisev võib esemeks saada, kui me seda endale esitame, olgu vahetus tajus või meenutavas olevikutamis. Kuid asja asjalisus ei põhine sellel, et ta on esitatud ese, ega lase end eseme esemelisuse kaudu üldsegi määratleda.

Kruus jääb nõuks, ükskõik kas me seda esitame või mitte. Nõuna seisab kruus iseenesest. Aga mida see tähendab, et selle mahutavus seisab iseenesest? Kas nõu iseenesestseisimine määratlebki kruusi juba asjana? Siiski, kruus seisab nõuna üksnes niivõrd, kui on seisma pandud. See toimus ja toimub muuhulgas seadmise, nimelt valmistamise läbi. Pottsepp valmistab savikruusi just selleks väljavalitud ja

* Martin Heidegger. *Das Ding* (1950). Gesamtausgabe. I. Abteilung: Veröffentlichte Schriften 1910–1976. Band 7. Vorträge und Aufsätze. Vittorio Klostermann. Frankfurt am Main. 2000. lk 165–187 (157–179).

ettevalmistatud maast. Kruus koosneb sellest. Tänu sellele, millest ta koos seisab, saab kruus ka maa peal seista, olgu vahetult või laua ja pingi vahendusel. See, mis niisuguse valmistamise tõttu koos seisab, on iseenesestseisev. Kui me võtame kruusi valmistatud nõuna, siis me haarame seda siiski – nagu paistab – kui asja ja mitte mingil juhul kui pelka eset.

Või kas me võtame kruusi ikkagi esemena? Igatahes. Seda küll ei peeta enam pelgalt esitamise esemeks, aga see on ikkagi ese, mille on valmistamine meie ette, vastu ja meiega vastakuti seadnud. Iseenesestseismine paistab iseloomustavat kruusi asjana. Tõeliselt me mõtleme seda iseenesestseismist ikkagi valmistamise põhjal. Iseenesestseismine on see, mida valmistamine silmas peab. Aga iseenesestseismist mõistetakse siin ikkagi esemelisuse põhjal, kuigi valmistatu vastasseismine ei põhine enam pelgal esitamisel. Aga eseme ja iseseisu esemelisusest ehk vastasseisvusest ei vii ükski tee asja asjalisuseni.

Mis on asjas asjalikku? Mis on asi iseeneses? Me jõuame asjani iseeneses ainult siis, kui meie mõtlemine jõuab ükskord asja kui asjani.

Kruus on asi kui nõu. See mahutaja nõuab nimelt valmistatust. Kuid valmistatus pottsepa poolt ei moodusta kuidagi seda, mis on kruusile pärisomane, niivõrd kui see on kruusina. Kruus ei ole nõu sellepärast, et on valmistatud, vaid pigem tuli kruus valmistada sellepärast, et see on üks nõu.

Valmistamine ju laseb kruusil oma pärisomasusse siseneda. Aga seda, mis on kruusiolemuses pärisomane, ei toodeta kunagi selle valmistamise läbi. Oma valmistamisest vabakslastuna on iseenesest seisev kruus koondatud sellesse, et ta mahutab. Valmistamise käigus peab kruus igatahes kõigepealt näitama valmistajale oma väljanägemist. Aga see ennašnaitav, see väljanägemine (*eidos* või *idea*) iseloomustab kruusi pelgalt selle poolest, kuidas nõu kui valmistatav seisab oma valmistaja vastas.

Kuid see, mis nõnda väljanägev nõu kruusina on, mis ja kuidas kruus selle kruus-asjana on, ei ole väljanägemise, *idea* kaudu kunagi kogetav, ammugi mitte kohaselt mõeldav. Seetõttu Platon, kes esitab esineva esinemist väljanägemise põhjal, mõtles asja olemusest sama vähe kui Aristoteles ja kõik järgnevad mõtlejad. Mõtleja Platon koges hilisematele aegadele mõõtuandvalt kõike esinevat ennekõike valmistamise esemena. Meie ütleme

eseme asemel täpsemalt „esilseis“. Esilseisu täies olemuses valitseb kahekordne esileseismine. Esiteks, esileseismine millestki pärinemise mõttes, olgu selleks isetekkimine või valmistatus. Teiseks, esileseismine kui tekkinu sisseseadmine juba esineva varjamatusesse.

Ükski esitus esinevast esil- ja vastasseisva tähenduses ei küüni asja kui asjani. Kruusi asjalisus põhineb sellel, mis ta on nõuna. Nõu mahutavust me märkame siis, kui täidame kruusi. Kruusi põhi ja seinad võtavad mahutamise ilmselt enda peale. Kuid pidagem! Kas kruusi veiniga täites me valame siis veini seinte ja põhja sisse? Me valame veini ikka ju seinte vahele põhja peale. Seinad ja põhi on muidugi see, mis nõus läbi ei lase. Aga see, mis läbi ei lase, ei ole veel see, mis mahutab. Kui me valame kruusi täis, siis voolab täitev valang tühja kruusi. Tühjus on nõus see, mis mahutab. Tühjus, see eimiski kruusis, ongi see, mis kruus mahutava nõuna on.

Aga kruus koosneb ikkagi seinast ja põhjast. Tänu sellele, millest kruus koosneb, ta seisab. Mis oleks kruus, mis ei seisaks? Vähemasti üks äpardunud kruus, aga ikkagi kruus – nimelt selline, mis küll mahutab, kuid pidevalt ümber kukkudes laseb mahutatul välja voolata. Kuid välja voolata lasta saab ikkagi ainult nõu.

Sein ja põhi, millest kruus koosneb ja tänu millele ta seisab, ei ole päriselt see, mis mahutab. Kui viimane aga põhineb kruusi tühjusel, siis pottsepp, kes vormib kedral seina ja põhja, ei valmista päriselt kruusi. Ta vormib ainult savi. Ei – ta vormib tühjust. Sellele, selles ja sellest annab ta kuju. Pottsepp haarab kõigepealt ja alati seda tühjuse haaramatust ning valmistab nõnda nõu kujul selle, mis mahutab. Kruusi tühjus määrab iga valmistamisvõtte. Nõu asjalisus ei põhine sugugi ainel, millest see koosneb, vaid tühjusel, mis mahutab.

Aga kas kruus ongi tegelikult tühi?

Füüsikateadus kinnitab meile, et kruus on täidetud õhuga ja kõigega, millest õhusegu koosneb. Me laseme end petta poolpoeetilisest käsitlusviisist, kui osutame kruusi tühjusele, et määratlada selles seda, mis mahutab.

Aga niipea, kui me suvatseme tegelikku kruusi selle tegelikkuses teaduslikult uurida, ilmneb teistsugune olukord. Kui me valame kruusi sisse veini, siis õhk, mis kruusi juba täidab, tõrjutakse ja

asendatakse lihtsalt vedelikuga. Teaduslikult võttes tähendab kruusi täitmine ühe täidise vahetamist teise vastu.

Need füüsika väited on õiged. Teadus esitab nende abil midagi tegelikku, mille järgi ta objektiivselt joondub. Aga – kas see tegelik on ikka kruus? Ei. Teadus kohtab alati ainult seda, mida tema esitusviis on juba varemalt möönnud talle võimaliku esemena.

Õeldakse, et teaduslik teadmine on sundiv. Kindel see. Aga milles selle sundivus seisneb? Antud juhul seisneb see sunduses jätta maha veiniga täidetud kruus ja panna selle asemele õõnes ruum, milles levib vedelik. Teadus teeb kruus-asjast midagi olematut, kuivõrd ta ei mööna mõõtuandva tegelikkusena asju.

Omas, s.o esemete sfääris on sundiv teaduslik teadmine asjad kui asjad hävitanud juba ammu enne aatompommi plahvatamist. See plahvatus on ainult kõige jämedam jämedatest kinnitustest asja juba ammu toimunud hävitamise kohta – selle kohta, et asi kui asi jääb eimiskiks. Asja asjalisus jääb varju, unustusse. Asja olemus ei tule kunagi nähtavale, st keelde. Seda tähendabki jutt asja kui asja hävingust. Häving on nii jube, sest seda katab kahekordne pimendus: esiteks arvamus, nagu oleks teadus kõikidest kõrgeim kogemus, milles tegelikku oma tegelikkuses kohata, ja teiseks illusioon, justkui tegelikkuse teaduslikust uurimisest hoolimata võiksid asjad sellegipoolest asjad olla, mis justkui eeldab, et nad on alati juba olnud esinevad asjad. Aga kui asjad oleksid end juba algusest peale näidanud asjadena oma asjalisuses, siis oleks asja asjalisus ju ilmsiks tulnud, siis nad oleksid ju mõtlemise hõivanud. Tõeliselt jääb aga asi kui asi keelatuks, eimiskiks ja selles mõttes hävitatuks. See on toimunud ja toimub nii oluliselt, et asju asjadena mitte üksnes enam ei möönda, vaid asjad asjadena ei ole veel üldse võinudki mõtlemisele nähtavaks saada.

Millel põhineb see asja nähtamatus asjana? Kas lihtsalt sellel, et inimene on lasknud mööda asja kui asja esitamise? Inimene saab mööda lasta ainult seda, mis on talle juba kätte juhatatud. Inimene saab esitada, ükskõik millisel viisil, ainult seda, mis on juba kõigepealt iseenesest selginenud ning endaga kaasa toodud valguses end talle näidanud.

Aga mis on siis asi kui asi, et selle olemus ei ole veel võinud nähtavaks saada?

Kas asi pole veel tulnud piisavalt lähedusse, nii et inimene pole veel küündinud õppima asja kui asja tähelepanemist? Mis on lähedus? Oleme seda juba küsinud. Selle kogemiseks me küsitlesime kruusi läheduses.

Millel kruusi kruusilisus põhineb? Me kaotasime selle äkitselt silmist – just sel silmapilgul, kui sekkus illusioon, nagu suudaks teadus meile tegeliku kruusi tegelikkuse kohta selgitust anda. Me esitasime nõu toimet, selle mahutavust, tühjust kui õhuga täidetud õõnesruumi. See on tühjus tegelikuna, füüsikaliselt mõistetuna, aga see ei ole kruusi tühjus. Me ei lasknud kruusi tühjusel olla *tema enda* tühjus. Me ei pannud tähele, mis on nõus see, mis mahutab. Me ei mõtelnud, kuidas mahutamine ise esineb. Seega pidi meie eest peitu jääma seegi, mida kruus mahutab. Veinist sai teadusliku esituse jaoks pelk vedelik, mis on üks aine üldine, kõikjal võimalik agregaatolek. Kui järele mõtelda, siis me ei hoolinud sellestki, mida kruus mahutab ja kuidas.

Kuidas kruusi tühjus mahutab? Ta mahutab vastu võttes seda, mida sisse valatakse. Ta mahutab, hoides vastuvõtetut. Ta tühjus mahutab kahekordselt: võttes ja hoides. Sõna „mahutama“ on seega kahetähenduslik. Sissevalatava võtmine ja valatu seeshoidmine kuuluvad aga kokku. Kuid nende ühtsuse määrab ära valamine, mille jaoks kruus kui kruus on määratud. Tühjuse kahekordne mahutamine põhineb väljavalamisel. Sellisena ongi mahutamine pärisomaselt see, mis ta on. Kruusist väljavalamine on kinkimine. Valamise kinkimises on nõu mahutavuse olemus. Mahutamise vajab tühjust sellena, mis mahutab. Mahutava tühjuse olemus on koondunud kinkimisse. Kinkimine aga on rikkam kui pelgalt sisu väljajagamine. Kinkimine, milles kruus on kruus, koondub kahekordsesse mahutamisse ja nimelt väljavalamisse. Seda kahekordse mahutamise koondumist väljavalamisse, mis üheskoos moodustab kinkimise täie olemuse, me nimetame anniks. Kruusi kruusilisus esineb valangu annis. Ka tühi kruus säilitab oma olemuse anni tõttu, isegi kui tühi kruus ei lase midagi välja jagada. Aga see laskmatus on omane kruusile ja ainult kruusile. Seevastu vikat või haamer on võimetu sellist kinkimist mitte laskma.

Valamisand võib olla jook. See annab vett, annab veini juua.

Anni vee sees viibib allikas. Allika sees viibivad kivid ja nendes maa tume uni, taeva vihma ja

kastet vastu võttes. Allika vees viibib taeva ja maa abielu. See viibib veinis, mida annab viinapuude villi, milles on üksteisele usaldatud maa toidus ja taeva päikene. Vee annis, veini annis viibivad iga kord taevas ja maa. Valamisand aga ongi kruusi kruusilisus. Kruusi olemuses viibivad maa ja taevas.

Valamisand on jook surelikele. See kustutab nende janu. See värskendab nende puhketunde. See rõõmustab nende koosolemist. Aga vahetevahel kingitakse kruusi and ka pühitsuseks. Kui valatakse pühitsuseks, siis ei vaigistata janu. Siis vaigistatakse ja ülendatakse pidustuse pühitsust. Nüüd ei kingita valamisandi kõrtsus ja see and pole jook surelikele. Valamine on surematutele jumalatele annetatav kahi. Valamisand kui kahi on pärisomane and. Pühitsetud kahja kinkides esineb valav kruus kinkiva annina. Pühitsetud kahi on see, mida sõna *Guß* tõeliselt tähistab: andam ja ohver. *Guß* ja *gießen* kõlab kreeka keeles *cheein*, indogermaani keeles *ghu*. See tähendab ohverdama. Olemuslikult täideviiduna, piisavalt mõistetuna ja ehedalt kõnelduna on valamine annetamine, ohverdamine ja seega kinkimine. Ainult seetõttu saab valamine, niipea kui selle olemus kidub, muutuda pelgaks sisse- ja väljakallamiseks, kuni mandub lõpuks tavaliseks tipsutamisetiks. Valamine ei ole pelk sisse- ja väljakummutamine.

Valamisannis, mis on jook, viibivad omal viisil surelikud. Valamisannis, mis on kahi, viibivad omal viisil jumalused, need, kes võtavad kinkimise anni tagasi kui annetuse anni. Valamisannis viibivad oma erineval moel surelikud ja jumalused. Valamisannis viibivad maa ja taevas. Valamisannis viibivad ühtaegu maa ja taevas, jumalused ja surelikud. Need neli kuuluvad iseenesest üksmeelsena kokku. Kõigele esinevale eelnedes on nad ühte volditud ainsasse nelikusse.

Valamisannis viibib nelja lihtsus.

Valamisand on and niivõrd, kui see toob maa ja taeva, jumalused ja surelikud viibima. Kuid viibimine ei ole nüüd enam millegi käesoleva pelk püsimine. Viibima toomine paneb sündima. See toob nelja nende pärisomasuse valgusesse. Oma lihtsuses on nad üksteisele usaldatud. Niimoodi vastastikku üksmeelsed, on nad varjust välja toodud. Valamisand toob viibima nelja neliku lihtsuse. Annis aga esineb kruus kruusina. And koondab selle, mis kinkimisse kuulub: kahekordse mahutamise, selle, mis mahutab – tühjuse – ja

väljavalamise kui annetuse. Annisse koondatu koondub ise selleks, et tuua sündivalts viibima nelik. See mitmekordne lihtne koondumine on kruusi olemus. Meie keel nimetab seda kokkulekut või koondust ühe vana sõnaga: *thing*. Kruusi olemus on lihtsa neliku puhas kinkiv koondumine mõneks viivuks. Kruus esineb asjana. Kruus on kruus asjana. Kuidas aga esineb asi? Asi tingib. Tingimine koondab. Sünnitades neliku, koondab ta selle viibimisviivu millessegi viibivasse, ühte või teise asja.

Niimoodi kogetud ja mõistetud kruusi olemusele me anname nimeks asi. Me mõistame nüüd seda nime, lähtudes asja teatavast olemusest, lähtudes asjast kui neliku koondav-sünnitavast viibima toomisest. Me peame ühtlasi meeles vanaülemsaksa sõna *thing*. Niisugune keeleajalooline lähenemine võib kergesti viia selleni, et viisi, kuidas me nüüd asja olemust mõtleme, mõistetakse valesti. Võib välja paista, justkui nüüd mõeldav asja olemus oleks vanaülemsaksa sõna *thing* juhuslikult tabatud tähendusest justkui välja keerutatud. Tõuseb kahtlus, justkui siin taotletud asja olemuse kogemine põhineks etümoloogilise mängluse meelevaldsusel. Kinnistub ja hakkab levima arvamus, nagu olemussisust mõtlemise asemel kasutatakse lihtsalt sõnaraamatut.

Kuid lugu on neile kartustele hoopis vastupidine. Muidugi tähendab vanaülemsaksa sõna *thing* koondust, eriti koosolekut mõne kõnealuse vaidlusküsimuse, probleemi käsitlemiseks. Järelikult vanad saksa sõnad *thing* ja *dinc* saavad nimedeks mingile pakilisele probleemile; nad tähistavad kõike seda, mis mingil pärisomasel viisil inimesesse puutub ja on sellekohaselt kõneaine. Roomlased nimetasid kõneainet *res*; kreeka *eirō* (*rētos*, *rētra*, *rēma*) tähendab millestki kõnelema, seda käsitlema; *res publica* ei tähenda riiki, vaid seda, mis rahva seas üldteadaolevana igaühesse puutub ja mida seetõttu avalikult käsitletakse.

Ainult seetõttu, et *res* tähendab inimesesse puutuvat, saab tulla sõnaühendite peale nagu *res adversae*, *res secundae*; üks on see, mis puutub inimesesse vaenulikult, teine see, mis saadab teda soodsalt. Sõnaraamatud tõlgivad *res adversae* küll õigesti õnnetuseks ja *res secundae* õnneks; aga selle kohta, mida sõnad mõtestatult kõnelduna ütlevad, teatavad sõnaraamatud vähe. Nii neil kui ka muudel juhtudel ei ole tõeliselt nõnda, nagu elaks meie mõtlemine etümoloogiast – etümoloogia jääb hoopis juhinduma sellest,

et mõtestada selle olemussuhteid, mida sõnad kui sõnad aimamisi tähistavad.

Rooma sõna *res* tähistab seda, mis inimesesse puutub, probleemi, asjalugu või -olu, vaidlusküsimust, juhtumit. Selle tarvis kasutasid roomlased ka sõna *causa*. Päriselt ei tähendanud see algul sugugi „põhjust“; *causa* tähendab juhtumit ja siit ka seda, mis see juhtum on, millega on tegu, kui midagi juhtub või osaks langeb. Ainult seetõttu, et *causa* peaaegu samatähenduslikult *res*'iga tähendab juhtumit, saigi sõna *causa* edaspidi jõuda põhjuse tähenduseni mingi toime kausaalsuse mõttes. Vanasaksa *thing* või *dinc* oma tähendusega „koondus, nimelt mõne pakilise probleemi käsitlemiseks“ kõlbab paremini kui miski muu kohaselt tõlkima rooma sõna *res* – seda, mis millessegi puutub. Sellest rooma sõnast, mis vastab seal sõnale *res*, – sõnast *causa* juhtumi ja probleemi tähenduses – tekib romaani *la cosa* ja prantsuse *la chose*; meie ütleme: *asi*. Inglise keeles on *thing* säilitanud veel rooma *res*'i täie tähistusjõu: *he knows his things* – ta mõistab oma asju, seda, mis temasse puutub; *he knows how to handle things*, ta teab, kuidas asju ajada ehk kuidas juhtumeid käsitleda; *that's a great thing* – see on suur (kena, vägev, tore) asi, midagi iseenesest tulenevalt inimesesse puutuvat.

Aga mingil juhul ei ole otsustav sõnade *res*, *Ding*, *causa*, *cosa*, *chose*, *thing* siin mainitud tähenduslugu, vaid midagi hoopis muud, mida pole seni veel üldse mõteldudki. Rooma sõna *res* tähistab seda, mis kuidagi inimesesse puutub. See puutuv on *res*'i reaalsus. Roomlased kogesid *res*'i *realitas*'t puutumusena. Aga roomlased ei mõtelnud niimoodi kogetut kunagi päriselt selle olemuses. Pigem esitati rooma *res*'i *realitas*'t kui ümbernimetust hiliskreeka filosoofia *on*'ile: *on*, ladina *ens*, tähendab olevat esilseisu mõttes. *Res*'ist sai *ens*, olev kui midagi valmistatud ja esitatud. Algupäraselt roomalikult kogetud *res*'i pärisomane *realitas*, puutumus kui esineva olemus jääb maetuks. Ümberpööratuna hakkab nimisõna *res* hilisematel aegades, eriti keskajal tähistama iga *ens*'i kui *ens*'i, st kõike kuidagi esinevat, ka siis, kui see ainult esituses esineb ja end esitleb nagu *ens rationis*. Sama, mis sõnaga *res*, toimub sellele vastava noomeniga *dinc*; *dinc*'iks nimetatakse kõike, mis kuidagiviisi on. Nõnda-moodi kasutab Meister Eckhart sõna *dinc* niihästi Jumala kui ka hinge kohta. Jumal on tal „hoechste und oberste dinc“ [kõrgeim ja ülim asi]. Hing on üks „groz dinc“ [suur asi]. Sellega ei taha see mõttemeister kuidagi ütelda, nagu Jumal ja hing

oleksid samamoodi nagu kaljurahn – ainelise esemena; *dinc* on siin ettevaatlik ja mõõdukas nimi sellele, mis üleüldse on. Nii ütleb Meister Eckhart Dionysius Areopagita sõna järgides: „diu minne ist der natur, daz si den menschen wandelt in die dinc, di er minnet“ [armastus on see natuur, mis muudab inimese asjaks, mida ta armastab].

Kuna sõna „asi“ tähistab õhtumaise metafüüsika keelepruugis seda, mis üleüldse ja ükskõik mil viisil on, siis teiseneb nimisõna „asi“ tähendus vastavalt tõlgendusele sellest, mis on, ehk siis vastavalt tõlgendusele olevast. Kant kõneleb samal viisil nagu Meister Eckhart asjadest ja peab selle sõnaga silmas midagi, mis on. Aga see, mis on, saab Kantil esitamise esemeks, mis jõuab päralt inimmina eneseteadvuses. Asi iseeneses tähendab Kantil eset iseeneses. Väljendi "iseeneses" karakter tähendab Kantil seda, et ese iseeneses on ese ilma suhteta inimlikku esitamisse, st ilma "vastas"-ita, mille läbi see kõigepealt sellele esitamisele seisab. „Asi iseeneses“ tähendab rangelt Kanti-päraselt mõtelduna eset, mida meie jaoks ei ole, sest see peab seisma ilma võimaliku eeta, ilma „vastas“-ita – sellele vastanduva inimliku esitamise jaoks.

Ei filosoofias tarvitatava sõna „asi“ ammu kulunud üldtähendus ega ka sõna *thing* vanaülemsaksa tähendus ei aita meid vähimatki meie hädavajaduses kogeda ja piisavalt mõista selle olemuspäritolu, mida me äsja kruusi olemuse kohta ütlesime. Küll aga kõnetab eelpool silmaspeetud kruusi olemust üks tähendusemoment sõna *thing* vanas kasutuses, nimelt „koondumine“.

Kruus on asi, kuid mitte roomalikult silmaspeetud *res*'i tähenduses ega ka mitte keskaegselt esitatud *ens*'i tähenduses ega uusaegselt esitatud eseme tähenduses. Kruus on asi niivõrd, kui see tingib. Asja tingimisest sünnib ja määratleb end ka kruusilaadselt esineva esinemine.

Tänapäeval on kõik esinev ühtmoodi lähedal ja ühtmoodi kaugel. Valitseb kaugusetus. Kogu see vahemaade lühendamise ja kõrvaldamise ei too veel lähedust. Mis on lähedus? Et leida läheduse olemust, me mõtlesime kruusist läheduses. Otsisime läheduse olemust ja see, mille leidsime, on kruusi olemus asjana. Aga selles leius me märkame ühtlasi läheduse olemust. Asi tingib. Tingides toob see viibima maa ja taeva, jumalused ja surelikud; viibivaks tehes toob asi nelja nende kauguses üksteise lähedale. See lähedale toomine

on lähendamine. Lähendamine on läheduse olemus. Lähedus lähendab kauget ja nimelt kui kauget. Lähedus hoiab kauget. Kauget hoides esineb lähedus selle lähendamises. Sel viisil lähendades varjab lähedus iseennast ja jääb omal viisil kõige lähedasemaks.

Asi ei ole läheduse „sees“ justkui mahutis. Lähedus valitseb lähendamises asja tingimisenä.

Tingides teeb asi viibivaks ühtse nelja: maa ja taeva, jumalused ja surelikud nende iseenesest üksmeelse neliku lihtsuses.

Maa on ehitatu kandja, toitvate viljade andja, vete ja kivide, taimede ja loomade hoidja.

Kui ütleme maa, siis mõtleme juba ülejäänud kolme koos nelja lihtsusega.

Taevas on päikese teekond, kuu kulg, tähtede sära, aastaajad, päeva valgus ja hämarus, öö pimedus ja kuma, ilma leebus ja karmus, pilvede aju ja eetri sinised sügavused.

Kui ütleme taevas, mõtleme juba ülejäänud kolme koos nelja lihtsusega.

Jumalused on jumalikkuse viipavad saadikud. Nende varjatud valitsusest tuleb nähtavale Jumal oma olemuses, mis pääseb igast võrdlusest esinevaga.

Kui nimetame jumalusi, siis mõtleme ülejäänud kolme koos nelja lihtsusega.

Surelikud on inimesed. Neid nimetatakse surelikeks, sest nad saavad surra. Surra tähendab olla võimeline surmaks kui surmaks. Ainult inimene sureb. Loom lõpeb ära. Tal ei ole surma kui surma ees ega taga. Surm on eimiski pühamu, nimelt selle, mis pole kunagi millegipoolt pelk olev, kuid mis ometi esineb – lausa olemise enda saladusena. Surm kui eimiski pühamu varjab endas olemise olemust. Surm eimiski pühamuna on olemise varjupaik. Surelikke me nimetame siin surelikeks mitte seepärast, et nende maine elu lõpeb, vaid seepärast, et nad on võimelised surmaks kui surmaks. Surelikud on, mis nad surelikena on, esinedes olemises varjul. Nad on esinev suhe olemisse kui olemisse.

Seevastu metafüüsika esitab inimest animaalsena, elusolendina. Isegi kui *animalitas*'t valitseb läbini *ratio*, jääb inimolu selles määratletuks elu ja elamustega. Mõistuslikud elusolendid peavad kõigepealt surelikeks *saama*.

Kui ütleme surelikud, siis mõtleme ülejäänud kolme koos nelja lihtsusega.

Maa ja taevas, jumalused ja surelikud kuuluvad kokku – siin iseenesest üksteisega üksmeelselt – ühtse neliku lihtsuse põhjal. Igaüks neljast peegeldab omal viisil vastu ülejäänute olemust. Igaüks peegeldub seega omal viisil tagasi oma pärisomasusse nelja lihtsuses. See peegeldamine ei ole jäljendus. Lastes selgineda kõigil neljal, laseb peegeldamine sündida vastastikusel päriomanemisel lihtsas äraomanemises. Sünnitavselgineval viisil mängib igaüks neljast end peegeldavalt kõigile ülejäänutele kätte. Sünnitav peegeldamine annab igaühe neljast vabaks oma pärisomasusse, kuid seob need vabad neile olemusliku vastastikuse kuuluvuse lihtsusse.

Vabadusse siduv peegeldamine on mäng, mis usaldab igaühe neljast igaühele nende ühteomanemise kurrutavas tasakaalus. Ükski neljast ei jäigastu oma eraldi erilisusesse. Pigem on igaüks neist neljast nende ühteomanemises lahti omandatud oma pärisomasusse. See lahtiomandav ühteomanemine on neliku peegelmäng. Selle kaudu usaldavad need neli end lihtsuses üksteisele.

Me nimetame maa ja taeva, jumaluste ja surelike lihtsuse sünnitavat peegelmängu ilmaks. Ilm esineb seeläbi, et ilmneb. See tähendab, et ilma ilmnenemine ei ole millegi muu läbi seletatav ega millegi muuga põhjendatav. See võimatus ei seisne meie inimõtlemise võimetuses sääraseks seletamiseks või põhjendamiseks. Ilma ilmnenemise seletamatus ja põhjendamatus seisneb pigem selles, et ilma ilmnenemise põhjused ja alused jäävad kohatuks. Niipea kui inimitunnetus hakkab siin seletust nõudma, ei tõuse ta üle ilma olemuse, vaid jääb ilma olemusele alla. Inimlik seletamatahe ei küüni üldsegi ilmnenemise ühekordse lihtsuseni. Ühtset nelja kammitsetakse juba nende olemuses, kui neid esitatakse kõigest eraldi tegelikena, mida tuleb üksteise kaudu põhjendada ja seletada.

Neliku ühtsus on nelitis. Aga nelitis ei moodustu sugugi nii, et ümbritseb nelja ning nõnda ümbritsevana lisandub neile alles tagantjärele. Nelitis ei ammendu ka sellega, et neli, kord juba käesolevana, seisavad kõigest üksteise kõrvale.

Nelitis esineb kui end lihtsuses üksteisele usaldanute sünnitav peegelmäng. Nelitis esineb kui ilma ilmnenemine. Maailma peegelmäng on sündiva ringmäng.

Seepärast ei haara ringmäng nelja ümbert kinni nagu võru. See ringmäng on ring, mis ringleb ja ühendavalt valitseb, sest mängib kui peegeldamine. Sünnitavalt selitab see nelja nende lihtsuse särke. Neid särke pannes pühendab ring nelja üleni avatult nende olemuse mõistatusse. Niimoodi ringleva peegelmängu koondav olemus on ringistu. Peegeldav-mängiva ringi ringistus painduvad kõik neli igaühe ainulisse, kuid ometi igaühele pärisomasesse olemusse. Nõnda painduvad moodustavad nad alistuvalt ilmneva ilma.

Paindlikku, vormitavat, nõtket, alistuvat nimetatusegi vanas saksa keeles *ring* ja *gering*. Ringi ringistuna ringitab ilmneva ilma peegelmäng need ühtsed neli lahti nende oma alistuvusse, nende olemuse paindlikkusesse. Ringlemise ringistu peegelmängust sünnib asja tingimine.

Asi paneb neliku viibima. Asi tingib ilma. Iga asi toob neliku viibima milleski, mis viibib ilma lihtsuses.

Kui me laseme asjal tema tingimises esineda ilmneva ilma seest, siis me peame meeles asja kui asja. Niimoodi meeles pidades me laseme enesesse puutuda asja ilmneval olemusel. Nõnda mõeldes kutsub meid asi kui asi. Me oleme – sõna ranges mõttes – tingitud. Oleme jätnud maha pretensioonid mis tahes tingimatusel.

Mõeldes asja kui asja, me kaitseme asja olemust vallas, millest see esinevaks saab. Tingimine on ilma lähendamine. Lähendamine on läheduse olemus. Sedavõrd, kui me kaitseme asja kui asja, me asustame lähedust. Läheduse lähendamine on ilma peegelmängu pärisomane ja ainuke dimensioon.

Läheduse ärajäämine kõikide vahemaade kõrvaldamises on pannud valitsema kaugusetuse. Läheduse puududes jääb asi kui eelöeldud tähenduses asi hävitatuks. Aga millal ja kuidas on asjad asjadena? Nõnda me küsime keset kaugusetuse valitsemist.

Millal ja kuidas tulevad asjad kui asjad? Nad ei tule inimeste sepitsuste *läbi*. Aga nad ei tule ka *ilma* surelike valvsuseta. Esimene samm säärase valvsuse poole on tagasisamm ainult esitavalt, st seletavalt mõtlemiselt mälestavas mõtlemisse.

Tagasisamm ühest mõtlemisest teise ei ole mõistagi pelk hoiakumuutus. See ei saa seda olla juba ainuüksi seetõttu, et kõik hoiakud ühes oma muutumisviisidega jäävad kinni esitava mõtlemise sfääri. Tagasisamm jätab pelkade hoiakute sfääri igal juhul maha. See tagasisamm

seab end sisse sellises vastavuses, mis ilma-loomuses ilmaloomuse kõnetatuna vastab ilmaloomusele selle enese sees. Asja kui asja saabumisele ei aita kaasa pelk hoiakumuutus, nii nagu ka kõik see, mis praegu seisab esemena kaugusetuses, ei lase end kunagi lihtsalt asjaks ümber seada. Ka ei tule asjad kui asjad kunagi seeläbi, et me vaid hoidume esemete eest kõrvale ja meenutame endisi vanu esemeid, mis olid võib-olla kunagi teel asjadeks saamise ja lausa asjadena esinemise poole.

See, mis saab asjaks, sünnib maailma peegelmängu ringistust. Alles siis – arvatavasti järsku – kui ilm ilmneb ilma, lööb särke see ring, millest maa ja taeva, jumaluste ja surelike ringistu ringitab end lahti oma lihtsuse ringlusse.

Selle ringistu kohaselt on tingimine ise väheldane ja iga viibiv asi tagasihoidlik, oma olemusele märkamatuvalt alistuv. Tagasihoidlik on asi: kruus ja pink, purre ja ader. Omal viisil on asi ka puu ja tiik, oja ja mägi. Asjad – igaüks omal viisil tingides – on ka haigur ja hirv, hobune ja pull. Asjad – igaüks omal viisil tingides – on peegel ja pannaal, raamat ja pilt, kroon ja rist.

Tagasihoidlikud ja väheldased on asjad aga ka arvu poolest, võrreldes arvutute samaväärsete esemetega igal pool, võrreldes inimeste kui elusolendite mõõtmatu massiga.

Alles inimesed kui surelikud saavutavad oma asumisega ilma kui ilma. Ainult see, mis ilmneb väheldasena, saab ükskord asjaks.

JÄRELSÕNA

Kiri noorele üliõpilasele

Freiburg im Breisgau, 18. juunil 1950

Kallis hr Buchner!

Täna teid kirja eest. Need küsimused on tõesti olulised ja argumentatsioon õige. Siiski jääb mõtelda, kas nad tabavad ka otsustavat.

Küsite: kust saab (lühidalt öeldes) olemismõtlemine oma juhatuse?

Te ei võta „olemist“ objektina ega mõtlemist pelgalt subjekti tegevusena. Mõtlemine, mis on aluseks sellele ettekandele („Asi“), ei ole pelgalt millegi käesoleva esitamine. „Olemine“ ei ole kuidagi identne tegelikkusega või täpsemalt – mingi kindlakstehtud tegelikuga. Olemine ei vastandu kuidagi ka mitte-enam-olemisele ja mitte-veel-olemisele – need mõlemad kuuluvad ise olemise olemusse. Seda aias teataval määral isegi juba metafüüsika oma vaevu mõistetud õpetuses modaalsustest, mille järgi olemisse kuulub niihästi võimalikkus kui ka tegelikkus ja paratamatus.

Olemismõtlemises ei esitata kunagi pelgalt midagi tegelikku ega pakuta seda esitatut välja kui kogu tõtt. „Olemist“ mõtelda tähendab olla vastavuses selle olemuse nõudega. Vastavus kasvab välja nõudest ja laseb end sellele valla. Vastavus on tagasiastumine nõude ees ja sel viisil selle keelde sisseastumine. Aga olemise nõudesse kuulub ka varakult paljastunud olu (*Alētheia*, *Logos*, *Physis*), nagu ka selle varjatud saabumine, mis annab endast teada olemisunustuse võimalikus ümberpöörates (selle olemuse toesuses). Kõik see aeg peab vastavuses olek pika kogumise ja kuuldu pideva järelekatsumisega panema tähele, et olemise nõuet kuulata. Aga just nõnda võib see ka valesti kuulda. Eksimineku võimalus on sellises mõtlemises suurim. Selline mõtlemine ei saa kunagi end tõendada nagu matemaatiline teadmine. Aga see pole sugugi meelevaldsem, vaid on seotud olemise olemussaatusega, kuigi pole kunagi väitena siduv; pigem on see ainult võimalus käia vastavuse teed ja käia seda, kesken-dudes täie arupidamisega sellele, mis on *juba* keelde jõudnud.

Jumala ja jumaluste puudumine on äraolek. Aga äraolek ei ole olematus; vaid see on olu varjatud külluse kohalolu, mis tuleb alles omandada ja mis nõnda koondab olevat: jumalikkust kreeklastel, judaismi prohvetites, Jeesuse jutlustes. Iseenesest on see mitte-enam oma ammendamatu olemuse varjatud saabumise veel-mitte.

Kuna olemine ei ole kunagi ainult tegelik, ei saa olemise valvamist kuidagi võrrelda vahipostide funktsiooniga, mis kaitsevad hoonesse paigutatud varandust sissemurdjate eest. Olemisvalve ei jälgi midagi käesolevat. Käesolevas, sellisena võetuna, ei leidu kunagi olemise nõuet. Valvus on valvsus, mis peab silmas olemise olnud-tulevat saatust, valvsus, mis lähtub pikast ja üha uuenevast tähelepanelikkusest, mis peab silmas juhatust, nagu olemine nõuab. Olemise saatuses ei ole kunagi pelka üksteisele järgnevust: nüüd raamistik, seejärel ilm ja asi; vaid seal on alati varase ja hilise möödumine ja üheaegsus. Hegeli „Vaimu fenomenoloogias“ esineb *Alētheia*, kuigi muundunult.

Vastavusena on olemismõtlemine väga ekslik ja seejuures ka üks väga nigel värk. Mõtlemine on võib-olla ikkagi möödapääsmatu tee, mis ei saa olla mingi pääsmistee ega too mingit uut tarkust. See tee on äärmisel juhul väljatee, tee üle välja, mis loobumisest ainult ei kõnele, vaid ongi juba loobunud – nimelt siduva õpetuse ja kehtiva kultuurisaavutuse või vaimuteo nõutamisest. Kõik sõltub väga eksimisküllasest tagasisammust mõtisklusest, mis peab silmas olemisunustuse ümberpööratust, mis end olemise saatuses juba ette kuulutab. Tagasisamm metafüüsika esitavast mõtlemisest ei heida seda mõtlemist kõrvale, vaid avab kauguse olemise tõe nõudele, milles vastavus püsib ja kulgeb.

Sageli olen kohanud, eriti just mulle lähedal seivate inimeste puhul, et kuulatakse küll väga meelsasti ja tähelepanelikult kruusi-olemuse kirjeldust, kuid suletakse kohe kõrvad, kui jutt läheb valmistatuse esemelisusele, esilseisule ja päritolule, kui jutt läheb raamistikule. Aga kõik see kuulub paratamatult asjast mõtlemise juurde, milline mõtlemine mõtleb ilma võimalikust saabumisest ja nõnda meeles pidades aitab võib-olla ka kõige väheldasemal ja silmapaist-matunumal saabuda inimolemise avatud valda.

Kummaliste kogemuste sekka, mis mul on oma ettekandega olnud, kuulub ka see, et küsitakse, kust saab minu mõtlemine juhatust, just nagu oleks see küsimus vajalik ainult sellise mõtlemise puhul. Aga kellelegi pole veel kunagi pähe tulnud küsida, kust sai Platon juhatust mõtelda olemisest kui *idea*'st, kust sai Kant juhatust mõtelda olemisest kui esemelisuse transtsendentaalist, kui positsioonist (sätestatusest).

Kuid võib-olla ühel päeval võimaldavad vastuse neile küsimustele just sellised mõtlemis-katsetused, mida, nagu minu oma, peetakse seadusetuks meelevallaks.

Ma ei saa teile muretseda – ja seda te ei nõuagi – mingeid tunnistähti, mille abil iga kord mugavasti tõendada minu öeldu kooskõla „tegelikkusega“.

Kõik siin on katseliselt kuulava vastavuse tee. Teel on alati oht saada eksiteeks. Sellise tee käimine nõuab käimise harjutamist. Harjutamine vajab käsitööd. Jääge ehtsas vajaduses sellele teele ning õppige kõrvalekaldumatult, kuid ikkagi eksides, mõtlemise käsitööd.

Sõbraliku tervitusega.

Saksa keeles tõlkinud Märt Väljataga

Martin Heidegger kandis „Asja“ esmakordselt ette 1949. a detsembri algul Breemeni uue raekoja kaminasaalis osana neljaosalisest loengusarjast üldpealkirjaga „Sissevaade sellesse, mis on“. 1950. a suvel esitas ta sama ettekande Baieri akadeemia kutsel Münchenis.

Loeng algab mõtisklusega kauguse ja läheduse hajumisest tänu kommunikatsioonitehnoloogiale; läheduse mõistmiseks tuleks vaadelda lähedasi asju, nt kruusi. Asi erineb esemest ehk objektist – objekt on midagi sellist, mis seisab repren- teeriva ja produtseeriva subjekti vastas, asi aga ei tarvitse olla lihtsalt midagi meie toodetut ja ette kujutatut. Kruus kui asi on iseseisev nõu (ja neid võib esineda ka tootmata kujul). Nõu mahutavus on määratletav tühjuse kaudu. Teadus ei oska kruusile iseloomulikku tühjust mõista, sest oma objekti abstraherides ja idealiseerides (objekti- veerides) kaotab teadus silmist asja lähedase, inimlik-praktilise mõõtme, nagu ka asja eriomase iseseisvuse, mis on inimesest sõltumatu. Antakse mõista, et Platonist alguse saanud objektistamine ja idealiseerimine on süüdi ka aatompommis, sest vähemalt ilma loodusteaduseta meil pommi ju poleks. Kruusi olemuseks on mahutavus ja selle olemuseks on nii vastuvõtmine ja hoidmine kui ka väljaandmine-kinkimine (valamine). Andmine on suhe inimesega, aga mõnes olukorras, nagu ohvri toomine, ka jumalatega. Siit jõutakse Heideggeri hilisfilosoofia keskse motiivini, milleks on ilmanelik – maa ja taevas, surelikud ja jumalused. (Huvitav, kuidas oleks ilmanelikuni jõutud siis, kui läheduse üle mõtiskleja käeulatusse oleks sattunud kruusi asemel näiteks vikat või haamer?) Kruusi mahutavas ja kinkivas olemuses peitub kokkukogumise mõiste, mida kinnitab ka sõna *Ding* etümoloogia: rahvakoosolek millegi inimestesse puutuva arutamiseks. Käsitletakse ladina ja germaani asja-sõnade algtähendust, mis läks kaduma, kui olevat hakati objektiveerima – käsitlema subjekti valmistamise ja kujutlemise vastas seiva esemena. Asja olemust iseloomus- tatakse transitiivse verbiga *dingen* – tingima, „asjatama“. Asi tingib – põhjustab, konditsioneerib, kutsub esile, produtseerib – maailma, sest asjas saavad kokku selle neli põhielementi. Nelja elemendi suhet kujutatakse lahutamatu ja silma- paistmatu peegelmänguna: ehe maailm on nõtkelt tasakaalus. Asja kui asja mõistmine tähendab objektiveeriva mõtlemise mahajätmist ja valvsust, et märgata asja kui asja, aga ühtlasi ka (tõelise) olemise saabumist – eshatoloogiline motiiv, mida arendab edasi epistolaarne järelmõtisklus. (Eestikeelset käsitlust nn olemisküsimuse

eshatoloogilisest tähendusest Heideggeril vt Herman Philipse, "Heideggeri "olemisküsimus": Kriitiline tõlgendus", Akadeemia 2005, nr 9, lk 1892–1923.)

Heideggeri biograaf Rüdiger Safranski märgib „Asjale“ viidates: „Hiline Heidegger kasutab palju mänglevaid, hämaraid ja arabeskseid mõtisklusi, mis pakuvad midagi mõtlemisele, kuid mitte nägemisele: *Die Vierung west als das ereignende Spiegel-Spiel der einfältig einander Zugetrauten. Die Vierung west als das Welten von Welt. Das Spiegel-Spiel von Welt is der Reigen des Ereignens*. [Nelitis esineb kui end lihtsuses üksteisele usaldanute sünnitav peegelmäng. Nelitis esineb kui ilma ilmnemine. Maailma peegelmäng on sündiva ringmäng.] Nende üle ei peaks naerma, aga neist poleks tarvis ka otsida mingit ebaõiget süvamõtet. Nende lausetega on pigem nagu tätoveeringutega Melville'i „Moby Dick“ harpuunija Queequegi kehal. Tolle lõunamere vaga metslase kehale oli kunagi kriibitud kogu tema suguharu salaõpetus, müstiline traktaat maast ja taevast, ning seetõttu kujutas ta endast kirja, mida ta ise dešifreerida ei suutnud, isegi kui tema südameveri nende vastas peksles.“ Et sõnumid ei häviks, laskis Queequeg surma eel need märgid oma sargale ümber kirjutada. „Paljut sellest, mis on Heideggeri hiiglaslikus teostekogus mõistatuslikku, võiks lugeda nagu kirjatahti tolle lõunamere metslase sargal.“ (Rüdiger Safranski. Ein Meister aus Deutschland. Heidegger und seine Zeit. Fischer Taschenbuch Verlag. Frankfurt am Main, 1997, lk 475).

Heideggeri tõlkimine on raske – eriti veel saksa keelt valdamata. Aga nagu luuletaja Hölderlin on öelnud: „Kus häda kõige suurem, seal abi kõige lähem.“ Nii mõnegi lause õgvendamisel osutas hindamatut abi üks teine luuletaja, Maarja Kangro, kellele sügav tänu. Et mitte segada tekstikulgu orginaalsõnade paigutamisega nurksulgudesse või joone alla, olgu lõppu lisatud vaieldavamate tõlkevalikute sõnastik (sulgudes alternatiivsed tõlkimisvõimalused). Küllap kõige riskantsem eksperiment on ühe keskse olemis- sõna, *anwesen*'i tõlkimine *esinemiseks*. Pisut tuge annab sellele asjaolu, et Heidegger määratleb mõtiskluses „Logos (Heraklit, Fragment 50)“ (Gesamtausgabe, lk 231) *Anwesen*'it kui varjamatuses esilpüsimist (*her-vor-währen in die Unverborgenheit*).

M. V.

wand – *Geschenk* (kink, kingitus)
 ese – *Gegenstand* (objekt, vastasseis)
 esemelisus – *Gegenständlichkeit* (objektiivsus)
 esilseis – *Herstand, Her-Stand*
 esinema – *anwesen* (olemas olema, kohal olema),
wesen (olema, olevasti olema, olemas olema)
 esinev – *Anwesende* (kohaolev, presentne,
 olemasolev)
 esinemine – *Anwesenheit* (kohalolu, presents)
 esitama – *vorstellen* (ette kujutama, kujutlema,
 representeerima)
 selginema – *lichten* (hõrenema, valgustuma,
 läbipaistvaks muutuma)
 ilmnema – *welten* (maailmana olema)
 iseenesestseismine – *Insichstehen*
 iseseis – *Selbststand*
 kahi – *Trank* (jook, joogiohver)
 kinkima – *Schenken* (andma)
 kõrts – *Schenk*
 käesolev – *Vorhandene*
 lahti omandama – *enteignen* (võõrandama,
 eksproprieerima)
 lahti ringitama – *entringen*
 lihtsus – *Einhalt* (ühekurrulisus)
 mahutama – *fassen* (hoidma, pidama)
 meeles pidama – *andenken* (mälestama, mäletama)
 nelitis – *Vierung*
 nõu – *Gefäß* (anum, mahuti)
 nõue – *Anspruch* (kutse, taotlus)
 olemus – *Wesen* (loomus, olend), *Wesende* (olev-us)
 olev – *Seiende*
 omanema – *ereignen* (sündima, juhtuma,
 aproprieeruma)
 probleem – *Anlegenheit*
 puutuv(us) – *Angehende*
 pärisomasus – *Eigene*
 raamistik – *Gestell* (seadestu)
 ringistu – *Gering*
 saabumine – *Ankunft* (algus)
 saatust – *Geschick* (saatmistu)
 sepitsused – *Machenschaft* (mahhinatsioon)
 sündima – *ereignen sich* (omanema, juhtuma)
 sünnitama – *ereignen* (omanema)
 tagasihoidlik – *ring* (nõtk)
 tingima – *dingen* (asjana olema, asjatama,
 angažeerima)
 tingitud – *Be-Dingten*
 tipsutamislatt – *Ausschank*
 valama – *gießen, ausgießen*
 valamine, valang – *Guß*
 valmistama – *herstellen* (tootma)
 vastavus – *Entsprechen* (vastamine, vastav-olek)
 vastasseismine – *Gegenstehen*
 vastas – „Gegen“
 vastasseisev – *Gegenständige* (objektiivne)

viibima – *weilen*
 viibima tooma – *verweilen*
 viiv – *Weile* (ajavahemik)
 väheldane – *gering* (tähtsusetu, tagasihoidlik)
 ühte omanema – *vereignen* (ära omistama,
 aproprieerima)